

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

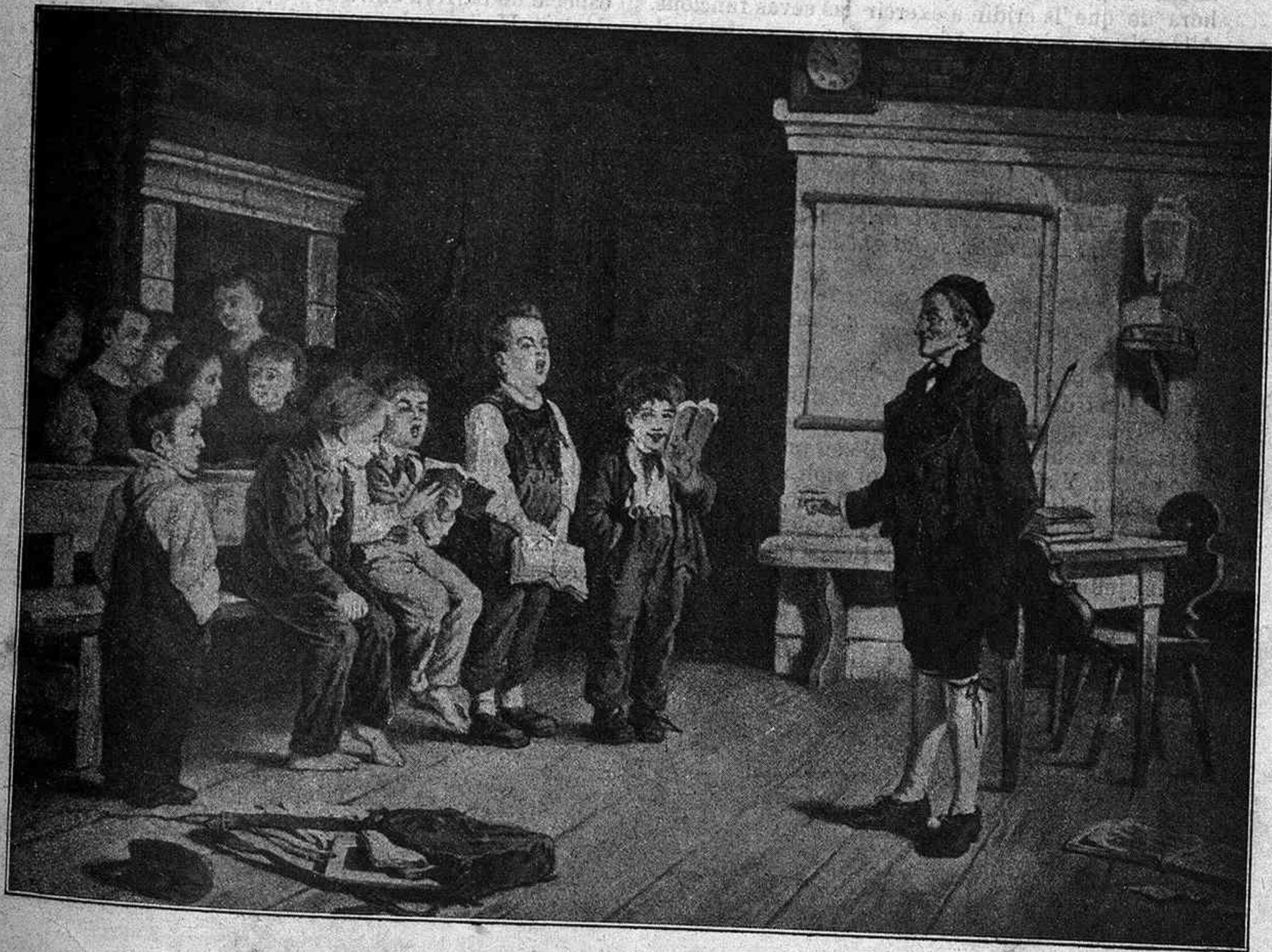
Números atrassats 20 céntims

PERTENACE A LA B
ADRETE RALD

ADMINISTRACIO Y REDACCIO
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

ESCOLA RURAL

Un planter d' homes

CRONICA

AQUESTS díes els corredors y las salas de l' Audiencia se veuen extraordinariament animats ab motiu dels judicis davant del Jurat, sobre causas de impremta. La gent no 's cansa de assistirhi, no certament ab aquella espectació á voltas mal sana que despertan els crims sensacionals, sino més aviat ab el simpátich interés que alentan en tot país lliure—y 'l nostre ho vol ser y ho será—dos institucions tan respectables com la premsa y 'l Jurat.

El Jurat, sobre tot, va arrelant cada día més en la consciencia pública, y fins aquells que un dia 'l miravan ab desdeny ó ab prevenció, segons els dictats de las sevas preocupacions reaccionarias, y fins aquells altres que 'l consideravan egoistament com una molestia personal, avuy se felicitan de qu' existeixi y funcioni, perque, sense 'l Jurat, tinguin'ho per segur, els presidis d' Espanya, en l' actualitat s' omplirían de periodistas.

Qu' es una molestia... si senyors, no 's pot negar; pero aqueixa molestia, en gran part podria ben alleugerirse, si 'ls senyors de la Justicia histórica procuressin tenir per la seva part una mica, miqueta de aquella consideració que 's mereixen els ciutadans, cridats per la Lley á exercir las augustas funcions de discernir la culpa ó la irresponsabilitat dels acusats.

Prou sabém que no 's poden fer miracles. El local de l' Audiencia es insuficient, y no hi ha, segons sembla, medi material, de habilitar una petita sala ahont els Srs. Jurats pugan esperar cómodament l' hora de que 'ls cridin á exercir las sevas funcions. Allá pels corredors han de permaneixer confosos ab el públich, ab els testimonis y ab els mateixos criminals, formant tots junts una massa atapahida, impenetrable, quelcom de remat embutit en una cleda estreta. Prou pena 'n tenen els ugiers, que á cada punt han de obrir pas, poch menos que á cops de cotze. No transcorre un minut sense que se senti 'l crit de—*Pasol... Paso al Sr. Magistradol Paso al Sr. Fiscall... Paso al Sr. Relator!*.. Paso d' aquí... Paso de allá.

L' altre día ho deya un concurrent de bona sombra:—No se sent més que *passo*: sembla que juguin al dómimo.

Donchs bé, las dificultats inherents á las malas condicions del local, podrian atenuarse fácilmente procurant que 'ls Srs. Jurats haguessin de permanecer el menos temps possible en una situació tan molesta. Y aixó no 's fa, ni molt menos. Els senyors de la Justicia no son, per lo vist, gayre amichs de la puntualitat. Els Jurats reben en una sola paqueta la citació per' assistir á deu, á dotze, á quinze ó més judicis, *á las diez de la mañana en punto, bajo*

apercibimiento al que faltare de imponerle la multa, etcétera, etc. Naturalmente, tothom compareix á l' hora senyalada, per evitarse una recepta que va de 50 á 500 pessetas... y 'ls judicis regularment no comensan sino un' hora, un' hora y mitja y á voltas dos horas més tart de la senyalada... y aixó, francament, no dona gust á ningú.

Se 'ns ha dit que 'ls respectables *señores del margen*, avants dels judicis solen evaquar el despaig ordinari, y tant com aquest es més llarch—ab antelació no pot precisarse lo que durará—tant més se prolonga l' espera dels jurats, que son en número de una quarentena, tots ells ciutadans pacífichs y ab obligacions més ó menos perentorias. Després se fa 'l sorteig: se 'n quedan catorze, y 'ls vint y sis restants se 'n tornan havent perdut tot el dematí. Y aixó 'm sembla que no está gayre bé, ey! sempre que no hi haja 'l propósit—que no ho puch creure—de acabar ab el Jurat per el procediment del *fastidi*. ¿Els hi sería tan difícil als Srs. Magistrats aplassar el despaig ordinari pera després dels judicis, comensant aquests á l' hora puntual fixada? ¿Que aixó sería molestós per tota la curia? Probablement. Pero en bona justicia ¿quí vé més obligat á sufrirlas las molestias, els funcionaris que cobran sous ó emoluments en l' exercici del seu càrrech, ó bé 'ls ciutadans als quals la Lley imposa una obligació gratuita? Y dich gratuita perque las quatre pessetas de dieta, son molts els Jurats que no las van á recullir... y jo 'n coneix més d' un que las percibeix, pero las dona als pobres.

*
*
*

Naturalment que aquesta falta de consideració als senyors Jurats fins pot contribuir á aixecar una especie de barrera entre 'ls Jutjes de fet y els Jutjes de dret. Ho hem observat més de una vegada: no hi ha sempre entre ells aquella compenetració de sentiments que exigeix l' armónica administració de justicia. Els senyors togats se consideran superiors als jutjes populars que vesteixen levita ó americana; la Lley, induptablement, els hi reconeix aquesta superioritat, en quant ells citan als Jurats, ells multan als que faltan, ells recullen el seu jurament, ells dirigeixen els debats, y ells, en fi, corretjeixen totas las infraccions al seu arbitre y casi sense apelació. Pero se celebra 'l judici: el Jurat se retira á deliberar, y la superioritat absoluta, indiscutible dels jutjes de fet sobre 'l Tribunal togat s' estableix desde aquell moment. En el veredict del Jurat s' ha de calcar la sentencia. Sense farina no 's pot pastar. Si 'l Jurat reconeix y proclama que no hi ha culpa s' imposa la sentencia absolutoria, aixís el Tribunal de Dret opini lo contrari. Tot lo més que pot fer el Tribunal de Dret es remetre la causa al coneixement de un nou Jurat; pero á la segona va la vensuda.

Aixó es lo que está fent ab totas las causas de impremta que 's veuen aquests díes, fruyt de l' época

Plat del día:—Per Sant Joan, cocas.

LA BONAVENTURA

no llunyana en que queyan las denuncias sobre 'ls pobres periódichs com pedregada seca. El Jurat va dictant veredictes de inculpabilitat sobre veredictes de inculpabilitat, y 'l Tribunal de Dret, no conformants'hi, vinga enviarlas á un nou Jurat, qu' en la major part dels cassos, ó molt tindria que enganyarme, ó reconformará el veredictes del primer.

Qualsevol observador superficial diria que 'l Jurat y el Tribunal de Dret, al obrar com obran, procedeixen sistemàticament; pero, si bé 's considera, no pot ser aixís.

Per lo que aspecta al Jurat es indubtable que reflecta y ha de reflectar necessàriament un estat de consciencia pública, sobre tot tractantse dels nomenats delictes de opinió, comesos per medi de la estampa. Donchs bé, avuy la consciencia pública en massa se revolta davant de la idea de que sols ab la ploma, la tinta y el paper se puguin cometre delictes de aquells que portan aparellada una llarga y dura pena aflictiva. No sembla possible que 'ls presidis s' hajan fet pera que vajan á ocuparhi' un lloch, confosos ab els criminals atentadors á la vida y á la propietat, aquells que no han comés altre crim que defensar determinadas ideas. Fins els majors excessos que 's puguin cometre escrivint, no 's creu generalment que degan corretjirse ab desmesurat rigor. En els pobles lliures y conscients, contra 'l vici de parlar fort, hi ha la virtut de no ferne cas.

Però, afortunadament, en la major part de las causas que s' están veyent, aquests grans excessos tampoch hi son. Se tracta sols de conceptes més ó menos atrevits contra las autoritats que, la veritat siga dita, no ho fan pas ordinariament massa bé y no son sempre acreedoras al elogi. Se tracta també de suposats delictes contra la integritat de la patria, que las més de las vegadas no 'n tenen ni las apariencias, ni molt menos entranyan la intenció de desintegrarla, y que sols se poden considerar com á tals incorrent en l' error de confondre 'l concepte pur de la patria ab l' interès bastardejat dels que la malmenan y voldrían esser irresponsables. Assistirem á una causa, en la qual una senzilla metàfora havia sigut calificada com un de aquests delictes monstruosos contra la integritat de la patria.

* *

Bé fa, donchs, el Jurat, en passar la esponja del bon sentit sobre totas aquestas prevencions exageradas. En perfecta concordancia ab la consciencia pública realisa obra de justicia y á la vegada de pacificació.

Obra de justicia per lo que havém dit avants: per-

—Zeráz interino mucho tiempo y tendráz muchoz dizguztoz... que ya pazarán de interinoz.

que la ploma no es un instrument prou adequat pera cometre delictes, qual sanció s' equipara moltas vegadas ab la que obtenen el robo y l' homicidi. En aquests cassos els rigors excessius de la Lley resultan contra-productents.

Y obra de pacificació, porque res més necessari en un poble com el nostre, que restablir la serenitat en totas las esferas de la vida. Els excessos de la ploma sols se produheixen en els moments de con-

flicte en que s'arbolan las passións; com també en semblants circumstancies es quan se produheixen els excessos persecutoris.

Llavoras es quan cau la pedregada sobre la premsa: es quan els conceptes més inofensius son objecte de denúncies; es quan els fiscals, obehint á certas indicacions, extreman el seu rigor; es quan els jutjes y els escribans treballan á desdir; es quan las presóns s'omplan de detinguts preventius; es quan las plomas, instrument de progrés y de cultura, tremolan en els dits dels escriptors, sobre las quartillas; es quan, en fi, 's crea un estat de perturbació incompatible ab la manera de ser de un poble digne, y ab las aspiracions de un poble que vol ser lliure.

Hi ha que benehir al Jurat que, fent justicia, restableix la pau.

Y qui més ha de benehirlo es la Justicia histórica, porque, después de tot, el Jurat sobre 'l qual no poden pesar certas influencias poderosas, lliura en moments crítichs, á la Justicia histórica, de no pochs y molt serios compromisos.

Ab sols enviar la causa, objecte de un veredicté negatíu, á la revisió de un nou Jurat, els funcionaris de la Justicia histórica han complert, se n'han rentat las mans y poden dormir tranquils.

P. DEL O.

¡COSAS DE BARCELONA!

Per si no ho sabían—qu' es molt probable que no ho sápigán—se 'ls participa que desde fa alguns días el Parch de Barcelona, aquell famós Parch *propiedad de todos los ciudadanos*, s'ha tornat més petit de lo qu' era.

¿Cóm s'ha operat aquest miracle?

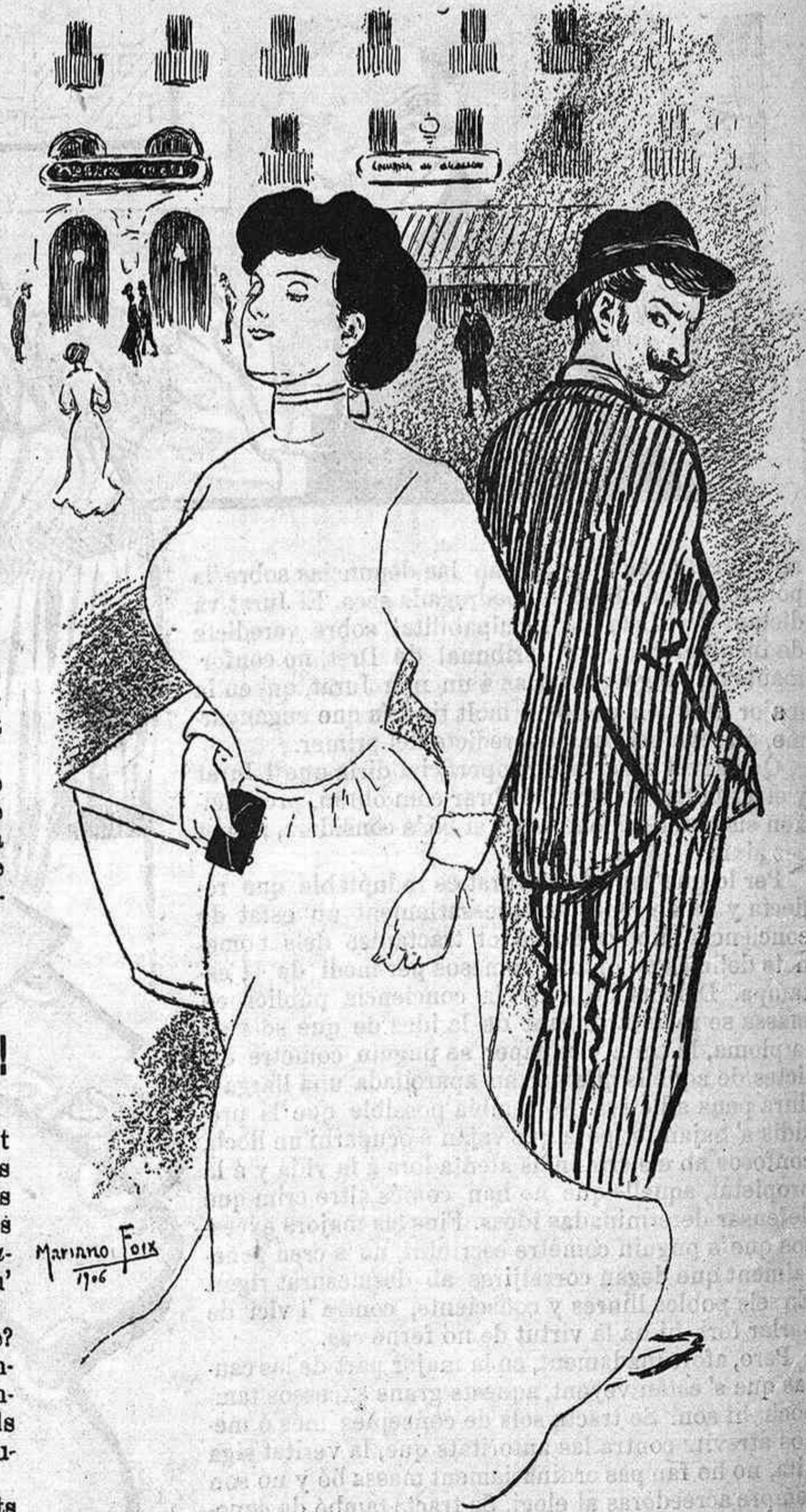
Déixinse caure qualsevol diumenge per la Secció marítima, y allí tindrán vostés el gust de veure ab els seus propis ulls la explicació del curiós prodigi.

Uns quants particulars, aficionats á la matansa del colom, considerant sens dupte que Miramar es molt lluny y la Font del Carbó encare més, tingueren la humorada de de-

manar permís al Ajuntament pera establir un camp de tiro en un recó del nostre Parch. Y com la benemérita corporació municipal, *magüer* que republicana y demócrata, no té un nó pels senyors de la *high life*, va accedir sense dificultat á la demanda, y passant la esponja per tot alló de la *propiedad de todos los ciudadanos*, autorisá als comodóns tiradors per' apoderarse d'un bon tros de la poética y tranquila Secció marítima dels nostres Jardins.

Aixís ha nascut el Tiro de pichón de Barcelona y aixís s'ha consumat la graciosa mutilació del únich lloch d'esbarjo que pera l'us del poble que no té torre ni automóvil posseheix avuy la ciutat comtal.

Diumenge va celebrarse la inauguració del aristo-

—¡Que l' escoltil... Ara hi corro. Ja sé lo que 'm diria: 'M juraría amor etern... per una senmana, y después, si l' he visto, no m' acuerdo.

crátich clos, y en veritat els dich que la direcció de la Societat va arreglar las cosas d' una manera tan espatarrant com divertida.

Per primera providencia, va comensar per enviar á la premsa un *pase*, que no hi deu haver periodista que no l' hagi tirat á la panera dels papers inútils. Y dich dels papers inútils, porque positivament ho es.

No han de pensar més sinó que un dels costats de la targeta hi ha una *saludable* advertencia que diu aixís:

Este pase será retirado CUANDO SE CREA CONVENIENTE.

De manera que, suposant que hi hagi un periodis-

ta ab prou tragaderas pera acceptar un *pase* ab aquestes originals condicions, s' exposa á que al presentarse á la porta del local li clavin carinyosament el reixat pels nassos.

—No pot entrar—li dirá ab molta finura el porter.

—¿Y aixó?

—El seu *pase* ha sigut retirat.

—¿Per qué?

—Perque... s' ha cregut convenient.—

Y será inútil demanar més explicacions. La Junta está en el seu dret, y al desayrat ni 'l recurs d' enfadarse li queda. ¿No ho adverteix ja aixís la targeta d' invitació, degudament sellada, firmada y rubricada?

A n' aixó segurament se deu que la ruidosa festa hagi passat poch menos que desapercibuda per la premsa, y que 'ls Guillems Tells barcelonins se vejin reduhits á lluhir las sevas habilitats davant dels quatre empleats de la casa.

El públich, el verdader senyor del Parch, *propiedad de todos los ciudadanos*, no pot entrihi en aquell tancat. Cert que allí es á casa seva, tan seva com d' aquells tiradors que allí dintre matan els coloms y las horas; pero l' Ajuntament ha acordat que una part de la Secció marítima es pura y exclusivament de la Societat del Tiro, y davant del fallo dels lliberals regidors no 'ns queda més remey que baixar el cap, callar... y pensar qualsevol atrocitat de la democracia y 'ls sentiments igualitaris dels nostres braus edils.

En mitj de tot, no deixa de ser consoladora la idea de que si las barreras que tancan el camp de tiro ens privan d' entrihi, no poden per cap concepte privarnos de sentir las escopetadas ni de veure las tamborellas dels animals al caure víctimas del plom colomicida.

Y fins, ¡quí sab! ¿tindría res d' extrany que algun

perdigó esgarriat anés qualsevol día á clavarse en las carns dels passejants que per la Secció marítima senten predilecció?

L' espectacle, en aquest cas, será en veritat emocionant y donará al Parch un interés dramátich del qual fins avuy s' ha vist desprovehit.

¡No es pas res alló d' estarse un hom rodant per aquellas frescas arbredas, y de repent, ¡plom! ¡plim! ¡plam! sentirse una perdigonada á la cara, ó al clatell ó allá ahont el capritxós atzar li vingui bé colcarla!...

Potser algun lector no ho veji aixís y opini que autorisar la instalació de tiros de coloms en un jardí públich, á més de ser un atropello incalificable, es una barbaritat com un temple, que jamay els nostres regidors devían haver consentit.

Enhorabona: jo respecto la seva opinió, pero de claro honradament que no la comparteixo.

¡Qué haig de compartir!... Ben al contrari: coneixent com coneix al personal que d' un quant temps á n' aquesta part s' ha apoderat de la Casa de la Pubilla, m' admiro y 'm felicito de que 'l terreno concedit á la Societat del Tiro de Coloms sigui la Secció marítima del Parch.

Y ho dich aixís, porque penso que pitjor hauría sigut que li haguessin donat el Pla de la Boquería ó la Plassa de Catalunya.

¿Qué?... ¡No se 'n riguin, noi! D' aixó y molt més son capassos alguns dels Fivallers que avuy s' estilan.

A. MARCH
PERTENECE A LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

LA QÜESTIÓ ES ANAR Á FORA

—¿Ahont van disfressats de criatura?
—Volém veure si 'ns agregarán á las Colonias escolares. ¿No diuhen que l' Ajuntament paga l' estiuheig á tots els nens y nenas?

SORPRESA D' UN CÍRCUL MONÁRQUICH

—¡Alto! ¿Qué hacen ustedes aquí?
—Patria y monarquía. O sinó, miri las cartas: copas y reys, reys y copas.

A MOROSA

Jo no sabia com dirt'ho
que t' estimava ab dalé,
que 'l meu amor me causava
mil penas y sufriments;
tú no gosavas á dirm'ho
que, desde feya un quan temps,
me portavas gran carinyo,
un amor pur, verdader...

Y tant de temps vam passarhi
estimantnos en secret,
tant temps vam poder, m' aymada,
(sense volerho, potser)
fer ser callats als cors nostres,
que al fi no vam poder mes,
y 'ns vam confiá á cau d' orella
el nostre amor gran, potent...

Desd' aquell jorn, ibé 'l recordol
que tú ets meva y jo só teu;
si tú tens una alegría
abdós ne participém;
si á mí 'm passa alguna pena,
sufrim tots dos, amor meu...

¿Quí mes felís que nosaltres
ab nostre amor pur y ferm?...

A. RIBAS LL.

La bonaventura

—¿Quieres que te la diga, resalao?—
El mal regidor s' atura, 's mira á la
gitana y—moviment en ell molt habi-
tual—para la má dreita.

—Digas.

—¿Quieres que te hable de tus
amores?

—Amunt.

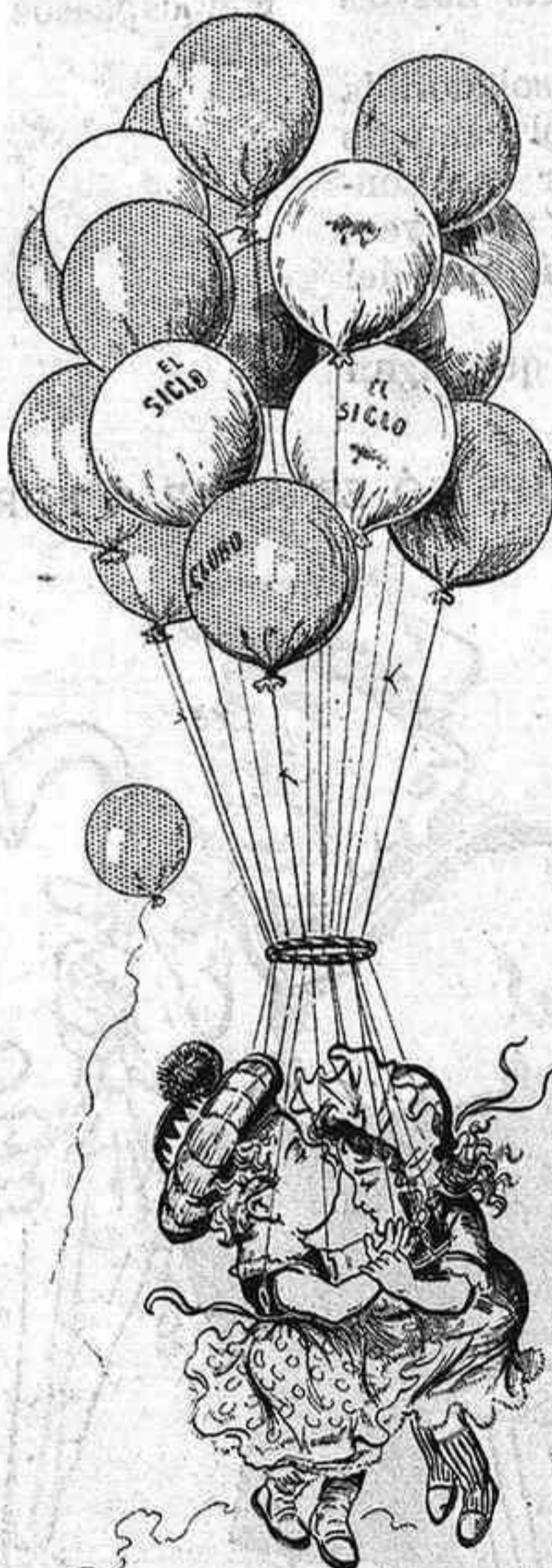
—Pues bien: has de saber que ya
están hartos de tí.

—¿Per qué?

—Porque nunca pareces satisfecho.
—¿Pero qué t' empatollas? ¿Quíns
son els meus amors, per tú?

—¡Pues quiénes han de ser!... Los
contratistas del Ayuntamiento.

LA GLOBOMANÍA

Se juntan deu ó vint bombas,
se lligan ab un bon nus,
y l'expressions á la familial...
¡Amunt sense treva, amunt!

—Apa, gira full, que
las parets tenen orelles.
Parla d' un' altra cosa.
¿Quína fi faré?

—¿Políticamente?

—Aixó mateix.

—Has de morir arras-
trao.

—¡Dimontri! ¿Y no sabs
per quí?

—Por la opinión, de la
cual te has burlao con la
más fresca de las frescuras.

—¡No será tant!

—¿Cómo que no?... Hijo,
vé mañana al diario y anun-
cia la pérdida.

—¿De qué?

—De la memoria. ¿Ya
no te acuerdas de lo que le
prometiste al pueblo en vís-
peras de las elecciones?

—¿Qué li vaig prometre?

—Que trabajarías por él,
que sólo pensarías en él,
que él y únicamente él ocu-
paría tu pensamiento...

—Aixó es lo que faig.

—¿Sí? Vamos no hay temor de que
te ahogues.

—¿Cóm ho sabs?

—¡Tomal Como que eres un des-
ahogao!

—Noya, soch lo que soch y no es á
la teva cátedra ahont tinch de venir
á aprendre moral. M' has dit que 'm
llegirías el meu pervenir á las ratllas
de la má... Per lo tant, llegeix y calla.

—¡Pero, criatura! Si callo ¿cómo
voy á leer?

—¿Qué díu aquesta ratlla tan llarga?

—Que tu la sabes muy idem.

—¿Y aquesta tan curta?

—Es la medida de tus virtudes.

—Gitana, á tú t' han subvencionat
els meus enemichs.

—¡Siempre pensando en subven-
ciones!... En fin, veamos esas rayas...

—Just! Y passemhi ratlla á tot lo
altre.

—El contrato de Tesorería será
vuestra perdición.

—¿Qué 'm contas?

—Lo que oyes. Tendreis dinero en
abundancia, y como, á pesar de te-
nerlo, no hareis nada de provecho,
el pueblo se escamará.

—Endavant. Ja tením al poble es-
camat. ¿Qué més?

—Vigilará con mucha atención to-
dos vuestros actos.

—Ben fet.

—Y al final de la comedia, verá,
sorprendido, que el dinero se ha aca-
bao y que lo que con él debía hacer-
se aún está por empezar.

—Y llavoras?...

—Vendrá la silba...

—Y després?...

—La gorda.

—¿La gorda, la gorda, la gorda?

—Esa.

—Y luego?

Plat de la nit:—Per Sant Joan, fochs.

- ¡El arrastre prometido!
- Gitana, decididament llegeixes d' una manera péssima.
- ¡Si es el libro en que leo tan detestable!
- Aixó no es dir la bonaventura.
- ¿Y quién ha hablado de decirte la buena?
- ¿Donchs quína m' has dit?
- ¡La mala, hijo, la mala!

MATÍAS BONAFÉ

L' «Ida» á ca'n Parés

En Pere Inglada, més conegut per *Ida* entre 'ls lectors de LA ESQUELLA, acaba d' exposar una col·lecció de dibuixos, producte de sos darrers estudis á París. No son obras pretenciosas, son apuntes, notas observadas aquí y allí, y trasmesas al paper ab la sincera fidelitat del artista jove enamorat del seu ideal.

Malgrat sa preferencia per la eterna femella, per la dona d' esprit, la voluptuosa elegant, la ingénua pecadora de ondulants contorns que ennobleix y idealisa molt sovint ab la gracia del pinzell, l' Inglada se 'ns mostra en primer lloch y avants que tot caricaturista. A la manera d' en Phil-May y del Hermann Paul las sevas siluetas d' homes tenen relleu y vida, y en el trasso s' hi veu sempre elegancia fins quan deixa de ser correcte. Las figuras quan se mouhen tenen moviments graciosos, arrancats en el precís moment caricaturesch. Per xó jo crech que, més que res, lo que sent per sobre de tot es la caricatura seria ó trascendental.

Quan detalla, quan compon fondos, quan ompla, quan abulta las figuras no 'm convens. Quan simplifica el contorn, quan encaixa senzillament, quan inicia vagament un accionat ó un estat d' ánim m' admira y m' entusiasma.

No negaré qu' en els assumptos que 'ns presenta s' hi traslluheixin reminiscencias d' altrás obras d' artistas forasters, pero aixó no es pas culpa seva sino del ambient y de la época. Es una espatotxada creure qu' en els seus estudis han influït pera res las revistas extrangeras quan tots sabem que l' Inglada ha passat ja mitja vida d' observació entre 'ls originals que retrata. No admeto, donchs la suposició de que s' hagi inspirat en altre lloch que no siga el natural viscut y la observació propia de una vida especial si 's vol, pero vida al cap y al ff. El tanteig de procediments sí que hi es, pero aixó en els comensaments no es pas defecte, el gran qué es que no s' hi vegi desviació en el gust.

Lo expontani de las líneas dintre la justesa de la totalitat de la figura es lo que caracteriza las sevas notas, encare que molts vegadas aqueixa espontaneïtat siga conseqüencia de un fadigós estudi. En materia de dibuixants, lo mateix qu' en el ram d' escriptors, prefereixo els que semblan fàcils y no ho son á n' els que ho son y no ho semblan. Per xó jo al través de las sevas divagacions d' estil y dels seus tanteigs de procediment, perdonaables en estudis de joves, auguro pera dintre de poch una personalitat ben definida y una orientació perfectament equilibrada.

L' Inglada té cultura y ingeni; té fé en el seu art y me-

dis pera cultivarlo sense pressas, sense neguits ni empenyas; se 'l prén en serio, se 'n preocupa, s' hi llença desinteressadament; en una paraula: vol y pot; y aixó es una gran ventatja per un artista jove.

Además la gran condició en ell es una de carácter íntim y particular que, per més que sembli que no, influeix molt en la vida d' un home... encare que sigui artista. L' Inglada es un xicot que li agrada matinejar molt. Y dels que volen anar á algun puesto, els que 's llevant més dematí son els que primer hi arriban.

E.

NOVETATS

Cap de las obras fins ara posadas en escena, de las estrenadas á Madrid durant el present hivern, ha lograt arrelar en el terror del éxit. Son produccions cuydadetas, escritas ab correcció; pero desprovehidas de vigor, de genialitat, d' empenya.

En aquest cas se troba *Mariposas blancas*, una joguina en dos actes dels Srs. López Silva y Pellicer, que no passa de ser una imitació del género andalús, mitj idilíach, mitj graciós, ab el qual s' han fet cartell els germans Alvarez Quintero. Pero 'ls imitadors se quedan una mica curts. Una escena epissódica del acte según, entre una minyona de servey y un criat es la mes sincera y la mes notable de la producció, y, naturalment, la senyora Bertran y 'l Sr. Simó que la desempeñaren magistralment se 'n dugueren la flor dels aplausos.

El Idolo de Linares Rivas es una comedia de costums políticas, que careix en absolut de intensitat. Las figuras principals no son de carn y ossos; mes aviat semblan fetas de drap.

No 'ns la representém pas tal com la pinta l' autor la vida política espanyola. Ell ne fá una especie de tripijoch de carácter doméstich, y á nosaltres se 'ns figura qu' enclou indignitats y miserias de un carácter més tràgich, á jutjar pels efectes desastrosos que produheix en el país. Calia, donchs, tractar l' assumpto ab una intenció més penetrant.

Ab tot l' obra qu' está molt ben escrita posa de relleu petitesas y mesquindats, desaprensions y concupiscencias propias del tema que desarrolla. L' autor ensenya sols algunas crostas de la llaga purulenta; pero s' absté de sondejarla.

De aquí que 'l públich escolti ab atenció, somrigui al escoltar una que altre ironia; pero sense emocionarse may, sense que lo que sent y lo que veu li entri molt endintre.

L' execució, en general, no passá de discreta.

CATALUNYA

Sardou, en sa comedia *La Pista*, ha adoptat el tema del divorci com á base de un enredo á estonas graciós; pero algunas vegadas rebuscat, y ab no pocas tendencias xocarreras.

A CAN PARÉS. — EXPOSICIÓ DE NOTAS Y DIBUIXOS DE PERE INGLADA

Un fut-bolista d' empenta

Quadrilles del «Tabarin» (Paris)

S' ha de confessar que en present ocasió no ha sigut tan afortunat com quan vá escriure *Divorçons* que llavors estava en el fort de la fuga juvenil, y que, avuy, en la me ascendent de la escena s' ha quedat una mica endarrerit.

Ab tot y aixó el públich que, lo qual, era, per lo vist lo que se trataba de demostrar.

Hi ha que veure a n' en el famós drama calderoniá *El alcalde de Zalamea*. Ne fá una creació, donant vida al tipo de Pedro Creso, qu' encare que per tota una pessa es d' aquells que 's porten l' oli, s' avalora sempre a una creació fonament sentida. En Borrás el sent y 'l veu, de tal manera que el llarón de la Barca fos viu, estém segurs que li diria: — ¡Aixís es com de fer! Aixís vaig somniarlo jo!

El públich se vá entragant a la magistral creació del autor y del intérprete, dignes l' un del

Las Urracas del Iglesias despertava certa espectació. La traducció de l' obra es notable, per acomodar-se dintre de una gran correcció genuinament castellana, al aire catalá y popular del diálech. Mes ab tot, un anyora els matisos del original que son de tot punt intraduhibles. Pero 'l drama s' imposa ab son calor de vida, ab sa palpitant realitat, ab sos quadros animadíssims, y ab aquell concepte respecte á la superioritat del treball y l' honradés sobre la riquesa improvisada, que constituheix l' ánima de l' acció, y 'l motiu de totes las sevas incidencias. Traduheixis al llenguatge á que 's traduheixi; posis en escena ahont se vulga y produhirá sempre un efecte cor-prenedor.

En l' execució sobressurt el Sr. Borrás encarregat del paper de protagonista. En son gest, en sas paraulas, en sa mímica se transparenta 'l resultat de una íntima compenetració, ó siga aquella manera especial de identificar-se que tenen els grans actors y que 'ls hi surt de dintre, per radicar en la seva ánima.

Salvant al gran actor, els restants intérpretes, en general feyan anyorar als

A CAN PARÉS
EXPOSICIÓ DE NOTAS Y DIBUIXOS DE PERE INGLADA

Estudis.

actors de Romea, degut, sens dupte á que aquests últims reproduhian tipos y personatjes més al seu alcans.

BOSQUE

En aquest teatro graciench s' ha inaugurat una campanya d' ópera, ab *Bruniselda*, cantada en catalá.

Com era d' esperar ha tingut un gran éxit, superior si cab al que alcansá en el *Liceo*, durant l' última temporada de primavera.

La Srta. D' Arroyo, ja coneguda del públich, el tenor Quintana, debutant, dotat de notables condicions, que, sens dupte, s' avalorarán ab l' experiència; el barítono Puiggener, el baix Giralt y las masses corals, las mateixas del Liceo, se portaren tots com uns héroes, igual que l' orquesta dirigida ab acert pel mestre Petri.

Per tots hi hagué aplausos en gran, y pel mestre Morera calurosas ovacions.

La temporada no podía comensar millor.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Sé per referencias dels diaris que al Granvía s' han estrenat dos novas sarsuelas: *La ola verde* (lletra de 'n Larrá y De Torres; música dels mestres Valverde fill y Calleja); y *María Luisa* (lletra d' Echegaray; música de Fernández Caballero).

Al *Condal* ha comensat ab éxit una temporada d' ópera barata, baix la direcció del mestre Camaló. En Manolo Utor ab *Aida* va tenir un gran éxit.

A Apolo 'ls Onofri, entretenen al públich ab las sevas originals pantomimas.

N. N. N.

Una carta de l' Aulés

SR. D. JOSEPH ROCA Y ROCA
BARCELONA

Amich meu: com els mosquits á la Habana mortifican, vaig dí, á mí aquest any no 'm pican; me 'n nire als Estats-Units.

Y tal dit tal fet. Sortia el *Mérida*, un vapor gran, jo que m' hi fico. Endavant. Com es yanki 'm convenia.

Jo pensava, pel camí aprendre inglés, y n' hi aprés; ja sé dir *goddem y iés*; no més de sentirho dí.

El vapor per fora incita, porque es gran y es elegant, lpero, fill, per ser tan gran té una cuyna molt petita!

En tres días no he menjat res que pugui alimentarme. ¡Quíns cuyners, Reyna del Carmel! ¡Ni saben fé un ou ferrat!

De carn ens n' han dat massa pero era una sabatilla, peus de porch ab mantequilla y pastanaga ab mostassa.

No 'ns han dat ni un glop de ví; agua de mar condensada, que sembla agua de bugada, Nada: *Mérida* sense i.

Mitj desmayat y sense esma he arribat aquí confiant que 'm referia menjant, pero segueix la quaresma.

La ciutat es imponent; hi ha hotels de vintinou pisos; pero en cap fonda de sisos se menja tan malament.

L' Astól, que aquí es el milló, es un hotel colossal. L' Orient y 'l Continental caben dins del menjadó.

Sis millóns de plats y platos; té tres mil departaments, y entre altres, mil dependents que no més pelan patatas.

Aixó es grandió. Jo no he vist res que pugua comparars'hi pero un té d' acostumars'hi. A mí 'm resulta un poch trist.

Hi ha aquí tanta gent que vessa; quatre milións d' habitants que van pel carrer fent plans y tots caminan depressa.

¡Quín moviment, quín burgit! Tranvías y bicicletas, cotxes, carros y carretas y automóviles día y nit.

Si un té d' anar pel carré, ja cal que vagi mirant endarrera y endavant, porque 'l poden fer malbé.

Y si l' arriba á agafá un tranvía, anant distret, el conductor fa 'l seu fet, y dfu: No val á badá.

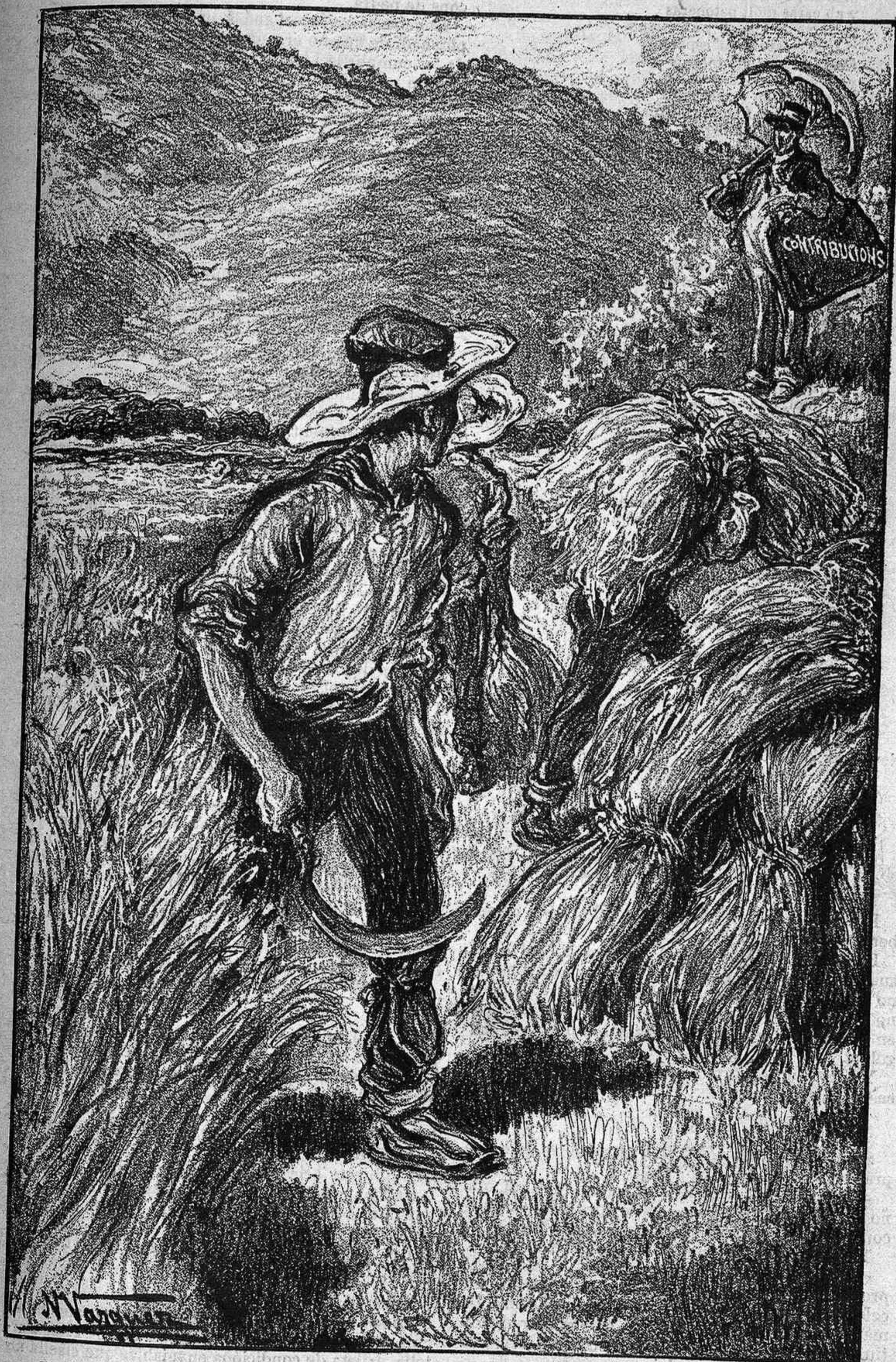
El diumenje tot tancat, sense teatros, ni concerts, y tots els carrers deserts. Sembla un rellotje parat.

Tot es negoci y reclam, y *trust* y papa-dinero. Lo qu' es l' Horaci y l' Homero aquí haurían passat fam.

Aquí fins está explotada la missa ¡fa esgarriar! per oir missa 't fan pagar mitja pesseta d' entrada.

Hi ha donas espatarrants,

PEL JUNY LA FALS AL PUNY

EL RECAUDADOR:—Deu ser pesat aixó en aquest temps, ¿veritat?

EL SEGADOR:—Sí que n' es. Sobre tot, al pensar que 'l gra se 'l menjarán las sangoneras de Madrid.

blancas, ab grans cabelleras,
y ab caras molt petoneras
vestidas de blanch y ab guants.

Una estatura qu'espanta,
frescas, cabellera rossa,
pero guardis d'una cosa,
perque calsan el quaranta.

Lo que á mí 'm fa consumí,
que totas parlan inglés
y no las entench de res,
ni ellas m' entenen á mí.

Ne trobo una; pel posat
me sembla molt casulana;
potser será catalana,
penso, y m' hi poso al costat.

Veig qu'ella s'assenta, y sech.
Li dich, per ferli una festa:

— ¡No t'arrossis! y 'm contesta:
Gudnay. Verigüel biftek.

A New-York el fumadó
ja no pot fumar de dfa,
y si fuma en un tranvía
me 'l fican á la presó.

Un dfa 'm va deixar mut
un rétol, que ab lletra clara,
deya: No *smoking*. ¿Com? Y aral
¿Y si á mí 'm vé un estornut?

¡Aixó no pot aguantarse!
¡Ni mocarse ni fumar!
Després vaig averiguar
qu' en inglés fumá es mocarse.

Pero com que també 's priva
en molts puestos, d'escupí,
jo densá que soch aquí
he *tragat* molta saliva.

No m'agrada aquest país;
me mareja el baf del trust
y per tréurem el mal gust
dijous me 'n vaig á París.

Com aviat ens veurém, res;
ja sab que pot disposá
y que may l'olvidará
son amich

EDUARD AULÉS

New-York, 3-6-1906.

El Sr. Sostres continúa exercint el càrrech de gobernador civil de la Provincia.

Per lo vist, al Duch de la Vida-bona no li troban substitut. Els que 'l govern voldria que vinguessin, no volen venir; y els que voldrian venir, al govern no li convé que vinguin. El punt de la qüestió está en que 'ls uns pecan per desganats y 'ls altres per goluts.

Y entre tant el càrrech queda com las llangonissas: penjat pels *sostres*.

*
* *

Sobre la continuació de D. Victoriá deya un home prácticich:

—Es preferible que sigui ell, qu'es de aquí, que no que vingui qualsevol altre de fora. Més val boig conegut que sabi per conéixer.

Y un empleat del govern parlava aixís:

—El Sr. Sostres, fins quan no es á la casa, está present en totas las dependencias. Ab excepció dels cels-oberts, no n'hi ha cap que no tingui *sostre*. De manera que encare que nombrin governador definitiu, els *sostres* se quedarán en el lloch més elevat de tots els departaments y oficinas.

Diumenge un grupo de dependents de comers se

llansá al carrer á imposar el descans dominical á cops de pedra.

El governador interí aná á encararse ab ells y 'ls persuadí de que no era aquella la manera més culta de fer cumplir la Lley.

Y en un instant se donaren per convensuts, perque, ben mirat, qui tira pedras tampoch descansa: fa feyna y encare 'n dona als vidriers.

*
* *

Lo més bonich es que als que obran las botigas no hi ha medi de vigilarlos, perque resultarà que 'ls vigilants treballan.

Y si se 'ls aplica una multa, també treballarán las autoritats que 'ls la imposin.

Rahó tenía un meu amich que deya:

—Miris pel cantó que 's vulgui, sempre resulta que aixó del descans dominical es una utopia.

De com se tractan á Madrid y de com ens tractan á Barcelona.

Haventhi unas quantas mils pessetas á distribuir per material d'ensenyansa, s'ha efectuat el reparto en la forma següent:

Facultat de Dret: á Barcelona, 1,200 pessetas; á Madrid, 3,500 (Aixó no es Dret, sino molt tort.) Facultat de Lletres: á Barcelona, 1,200, á Madrid, 2 600. (Més del doble allá que aquí.) Farmacia: 5,200 á Barcelona, y 9,500 á Madrid. (Deuhen gastar més pegats y més unguents) Ciències: 9,500 aquí y 34,700 allá. (Com si la Ciencia sigués essencialment madrilenya.) Medicina: 12,500 á Barcelona, y 24 200 á Madrid, ab més un pico de 10.000 destinat al Hospital clínic.

Total general: 29,600 á Barcelona y no més que 89,300 á Madrid.

Al cap de vall no hi ha que extranyarse de que en aixó com en tot ne surtin sempre beneficiats. Tenen el gall al alcans de la má y 's quedan ab la porció més grossa y substanciosa.

Suposa l'autor de las *Pláticas* de *La Publicidad* que l'Eminentísim no va assistir á la professó de Corpus per lo que 's deya de si tirarian una bomba, y creu que al in-signe purpurat la mort li fa por.

No sabém si *Pseudonim* estarà en lo cert; pero, de totas maneres, va causar gran extranyesa que trobantse 'l cardenal Cassanyas á Martorell—distancia que se salva en menos de una hora de tren—no vingues á Barcelona á quedar bé, sisquera ab els que varen costejar de la seva butxaca els gastos de la professó.

¡Y després se queixarán de que 's vagi perdent la fé!

La bomba del carrer Major de Madrid encare está produhint víctimas. Res de morts, ni de ferits: las víctimas de ara son incruentas... son víctimas del paner sellat.

Uns obrers que dirigiren un telegrama á n'en Nakens han sigut processats, després de passar uns quants días á la presó model. De la mateixa sort ha sigut objecte 'l Sr. Tintorer, redactor de *Juventut*.

De manera que, si l'autor del atentat no hagués anat á trobar á n'en Nakens, no hauria succehit res de aixó.

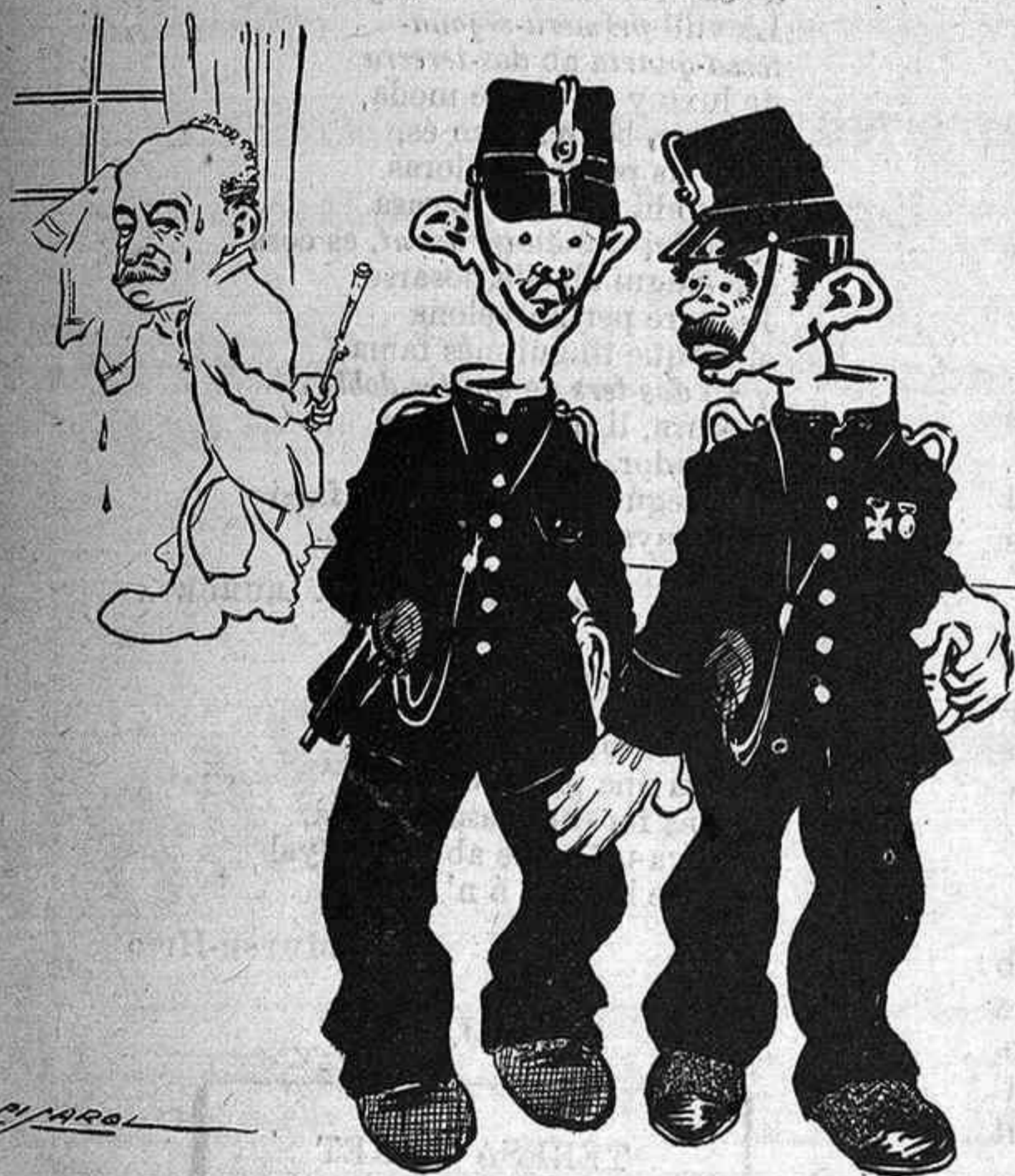
Tant mateix las bombas terroristas tenen ben malas espurnas!

Notas d'art:

La senmana passada estigueren exposats en el Saló Parés quatre bustos originals de D.ª Pilar Portella, artista de condicions envejables que cisella ab trassa y elegancia.

Els bustos exposats son quatre retratos de admi-

ENTRE GUINDILLAS

—¿Qué ha dicho que nos hará el Gobernador si no cumplimos con nuestro deber?

—Cessants.

—¿Ser santos? ¡Hombre! ¿Quieres tú más santedad que la que tenemos de vivir con seis reales de sueldo?

rable paregut als quals anima un esclat de vida y una justesa d'expressió que acreditarían á qualsevol escultor de fama.

* * *

Gran sorpresa y no poca admiració han causat las esculturas del Sr. Smith, exposadas actualment al mateix saló. El seu art es originalíssim y las concepcions que donan vida als seus grups y figuras fan endevinar un temperament privilegiat, una imaginació potent y una voluntat ferma. Las sevas esculturas son la més alta expressió de la caricatura trágica. El quadro *La Miseria*, revela un sentiment y una destresa que emocionan y admiran.

Es elegant y sobri á la vegada, y denota en totas sas produccions un gust exquisit y un estil personalíssim.

Per home matiner, D. Alejandro María Pons. Encare en Moret no té 'l decret de dissolució de las Corts, que ja corre desalat pel districte de Castelltersol, treballant per la seva reelecció.

No per molt matinejar surt el sol més aviat.

* * *

Días enrera se va reunir ab doscents comensals en la vila de Moyá, entre 'ls quals s'hi contavan una vintena de arcaldes.

¿Qui va pagar l' ápat? Un periódich ho díu: «las personalidades más influyentes del distrito.» ¿Y qui es, avuy, la personalitat més influyent del districte de Castelltersol? El mateix D. Alejandro. Y no 's pot dir que 's vaji obsequiar á sí mateix: á qui va obsequiar realment es á la seva candidatura.

Aixís es com se guanyan las eleccions: fents'hi ab las dents desde bon principi.

* * *

Al final del ápat un arcalde va presentar una proposició que siguié aprobada unánimement y ab gran entusiasme, en la qual hi figura 'l següent extrém:

«Reiterarle la más cordial adhesión, comprometiéndose todos los reunidos, no solo á darle los votos cuando se presenten nuevas elecciones, sino á trabajar su candidatura para que salga triunfante, y á ser posible procurar que no se le presente contrincante.»

Lo últim no s' ho deuen haver pensat gayre bé 'ls proponents. Per qué no haventhi contrincant ¿á quin preu se cotisarán els vots del Sr. Pons?

Aixó, francament, es anar contra 'ls interessos dels electors de aquell districte.

Un altre Centre Monárquich, ahont se rendía culte fervorós als quatre reys del llibre de las 48 fullas: el del carrer de Tres-llits.

Aquesta associació era una de las més encaterinadas ab la deria de fer patria y monarquía. No 's pot dir que siguiés exclussivament lliberal, ni exclussivament conservadora: ho era tot á un temps, contant en el número de sos presidents honoraris á tots els cap-pares dels partits dinástichs, inclús ¡horrorísinsel al actual governador interí.

* * *

Compadeixo als digníssims socis de tan benemérita corporació.

Fer eleccions no poden; jugar no 'ls deixan.

¿Qu' es lo que han de fer pera passar el temps y demostrar el seu amor á la monarquía?

Creguin que n' hi ha pera morir-se... de fástich.

MODAS

—¡Caramba, tia Layal Está vosté arrebatadora. ¿Cómo ne diuhen d' aquest trajo?

—Decadentista.

—¿Deca qué?

—Dentista.

Aquesta es l' hora en que 'l *Diari de Barcelona* no ha donat compte de la renúncia del seu il·lustrat director Sr. Oliver y de la sortida de cinch de sos més celebrats redactors.

¿Es qu' encare no se n' ha enterat?

Vaja, que la posició del avestrús que pera no veure certes coses amaga 'l cap sota de l' ala, no té res de ayrosa.

* *

Se parla de la possibilitat de que surti un' altre periòdich batejat ab el títol de *Diario de Brusi*, baix els auspicis de D. Joseph María, oncle carnal de la Marquesa propietaria, y escrit pels redactors dimitents.

Y com que aquest representaria la branca masculina de la familia, *Diari de 'n Brusi* podria titularse ab més rahó que l' altre, al qual ja molts no li diuen el *Brusi* sino l' *Elias de Molins*, que aquest es el cognom del Marqués consort, capitá, per més senyas, de caballería.

* *

Ab tot així D. Teodoro ha quedat de Director, ab el propòsit, segons diuen, de treure's la clàssica barretineta negra d' estam y calsar-se de nou el morrió progressista.

Que aixó deu ser veritat, ho demostra 'l propòsit de 'n Moret de nomenar-lo senador vitalici.

¡Quín honor!... En Moret, en vigílies d' establir la llibertat de cultes, fent senador vitalici al director del *Diari de Barcelona*... Bé es veritat que D. Teodoro de sota má ha estat sempre en relacions cordials ab el successor de 'n Sagasta. Fins en lo més fort del moviment de Solidaritat catalana, contan que li escribia cartas assegurantli que lo que 's preparava á Barcelona no era res, no valia la pena...

* *

Després de tot, en Moret farà molt bé en adjudicarli 'l nomenament.

Com sigui que D. Teodoro no veu res de lo que passa al seu entorn, está molt posat en ordre que 'l President del Consell de Ministres l' envihi per tota la vida al Senat, á fer bacaynas.

Xascarrillo de postres.

Coloqui sorprés en plena Rambla entre dos senyors, un dels quals porta glassa á n' al barret.

—Ja 'm dispensará—diu al home de la glassa l' altre que no 'n porta—jo prou volia assistir al enterro de la seva mare; pero una ocupació repentina...

—Y bé, home, no s' inquieti, está ben dispensat—replica 'l de la glassa.—Ho deixarem per un' altra vegada.

XARADA

Al camp de *Quart-invers-dos* hi ha una casa molt bufona, que penso llogarla jo *tres-quatre* quant vingui l' hora

de casarme ab la *Tres-dugas*.
La vull *primera-segona-tercera-quarta* ab *dos-tercera* de luxo y colors de moda, y, aixís, bonica com és, y ab las petites milloras que jo hi fassi, ni la casa d' un *hi-tres-quart-quint*, es cosa que pugui ab ella posarse. Buscaré per Barcelona el *tot* que tingui més fama, y ab *dos-ters* de *quatre-doble* pintura, li faré arreglar menjador, sala y arcoba. Ben segú que 'l *tot* que ho fassi si guanyará 'l *dos* de sobras.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

ANAGRAMA

Tot lo fill de lo *total* sota una paret, dormit, sens fer cap classe de mal, hi va un home ab un punyal y me li clava á n' el pit.

W. MUTSU-HITO

TARJETA

TERESA BONET
LÉRIDA

Ab aquestas lletres combinadas formar lo nom de una aplaudida sarsuela castellana.

JOSEPET DE POBOLEDA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9. — Partit polítich.
6 9 6 9 5 1 7 9. — Carrer de Barcelona.
8 9 6 2 6 6 9. — Poble de Catalunya.
6 9 4 1 7 9. — Carrer de Barcelona.
3 7 2 1 9. — Poble de Catalunya.
1 4 6 6. — Carrer de Barcelona.
3 2 4. — Part de la persona.
3 9. — Aliment.
5. — Consonant.

PAU DE LAS CALSAS CURTAS

CONVERSA

- Vindrás Calet diumenge á Miramar?
—Ca! diumenge tinch molta feyna.
—Mon germá també hi será?
—Quín? l' Enriquet?
—No, 'l que els dos acabém de anomenar.

HESTIK DE P. G.

GEROGLÍFICH

V I
E
I I I
D :
K K K
I

R. RIBÓ Y CANALS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Cuadernos 1.º á 12.º — Serie primera
30 céntimos cuaderno

Cuadernos 1.º á 10.º — Serie segunda
á 30 céntimos
cuaderno

BARCELONA A LA VISTA

Primera serie, encuadernada con tapas á la inglesa. Ptas. 8'—
Segunda serie, con igual encuadernación. Ptas. 7'50
Las series 1.ª y 2.ª, en un solo tomo. Ptas. 12'—

Llibre nou **CANÇONS D'INFANTS** PER NARCISA FREIXAS
Ptas. 3

NOVEDADES LITERARIAS	La vida y la muerte, por A. Destre.	Ptas. 3'50
	Morbo nacional, por Ricardo Burguete.	» 2'50
	La Mujer. En el pasado, presente y porvenir, por A. Bebel.	» 4
	Precios, salarios y ganancias, por C. Marx.	» 1
	Del cuartel y de la guerra, por M. C. Aparicio.	» 3'50
	Salvador, por A. Dumas. 5 tomos, rústica.	» 5

Idearium Español POR ANGEL GANIVET
Ptas. 2

Obra nova de Ramón Ramón **L'IMPENITENT** Ptas. 2

Obra nova de **J. V. COLOMINAS**

FENT MEMORIA

Un tomo en octau, esmeradament imprés

Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL SOMNI DE 'N BARÓ

—Dorm, Teodoro, dorm, y acaba de matar el *Brusi*, que ja li tenim el sot á punt pera que reposi tranquil·lament al costat nostre.